

Udskriftsdato: 14. december 2025

KEN nr 9746 af 06/09/2002 (Gældende)

**Ankestyrelsens principafgørelse U-23-02 om anerkendelse -
erhvervssygdom - slidgigt - håndled - slagteriarbejder - Retslægerådet -
arbejdsskade**

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 1006808-00

Ankestyrelsens principafgørelse U-23-02 om anerkendelse - erhvervssygdom - slidgigt - håndled - slagteriarbejder - Retslægerådet - arbejdsskade

Resume:

En anmeldt lidelse i form af slidgigt i højre håndled hos en slagteriarbejder kunne ikke anerkendes som en erhvervssygdom.

Slagteriarbejderen havde i 30 år været beskæftiget med arbejdsfunktioner som afsavning af bagben, udskæring af nøgleben, ophængning af griseudskæringer på såkaldte juletræer og løft af halve grise. Han havde pådraget sig svær slidgigt i højre håndled.

Retslægerådets udtalelse i sagen fastslog bl.a., at der er epidemiologisk evidens (bevis ved lægevidenskabelige undersøgelser) for sammenhæng mellem andre tilstande i håndleddet og repetitivt kraftbetonet arbejde, men at en sådan sammenhæng ikke er påvist for udvikling af slidgigt. Således ville påvirkning af håndleddet i form af træk eller tryk ikke kunne medføre udvikling af slidgigt.

Retslægerådet vurderede, at det var sandsynligt, at sikrede havde pådraget sig et uerkendt brud i håndens bådformede knogle. En sådan læsion ændrer håndleddet biomekaniske funktion og kan derfor medføre slidgigt mellem båd- og spoleben. Efter Rådets opfattelse var det derudover en mulighed, at slidgigten kunne være opstået af ukendt årsag.

Retslægerådet bemærkede til sagen, at sikrede igennem 30 år havde haft flere arbejdsoperationer, der har indebåret en særlig belastning af højre hånd, og at dette sekundært kunne have accelereret udvikling af den påviste slidgigt.

Ankestyrelsen fandt, at det forhold, at den arbejdsmæssige belastning eventuelt kunne have fremskyndet udviklingen af slidgigt af anden årsag, ikke var tilstrækkeligt til at godtgøre, at lidelsen måtte anses for udelukkende eller i overvejende grad at være forårsaget af arbejdets særlige art.

Love:

Lov om sikring mod følger af arbejdsskade - lovbekendtgørelse nr. 943 af 16. oktober 2000 - § 10, stk. 1, nr. 2, 1. og 2. led

Sagsfremstilling:

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, om ensidig slidgigt i håndleddet hos en slagteriarbejder med håndledsbelastende arbejde kunne anerkendes som en erhvervssygdom.

Sagen omhandlede en nu 61-årig mandlig slagteriarbejder, som i perioden 1966-96 havde været ansat på samme slagteri.

I 1998 blev der anmeldt en formodet arbejdsbetinget lidelse hos sikrede i form af slidgigt i højre håndled.

Til belysning af sagen forelå en ortopædkirurgisk og en arbejdsmedicinsk speciallægeerklæring.

Arbejdsbeskrivelse:

Igennem alle årene var han dagligt i 2 timer om morgenen beskæftiget med afskæring af bagben.

De første 15 år var sikrede beskæftiget med at bære halve grise fra en metalslidske til en kumme. Fra 1981-89 var sikrede beskæftiget med at oversave nøgleben og bagtæer med håndsav/motorsav. Fra 1989-96 var han beskæftiget med ophængning af skinker, der vejede 6-8 kg, og forender, der vejede 9-10 kg, på "juletræer".

Slagteriet havde bl.a. oplyst, at der siden 1985 havde været jobrotation, og at sikrede derfor skiftede mellem at afsave bagtæer og at lægge til rette for automatisk afsavning af skinker samt at ophænge skinker og forender.

Helbredsforhold:

Sikrede fik under de sidste 3-4 års arbejde på slagteriet tiltagende smerter i højre håndledsregion. Smerterne kom ganske gradvist og viste sig i starten ved bevægelser, hvor han skulle bruge mange kræfter. Efterhånden blev smerterne forværret og ledsaget af nedsat funktion af hele højre hånd og medførte til sidst uarbejdsdygtighed. Det blev konstateret ved røntgenundersøgelse, knoglescintigrafi og MR-skanning, at han led af svær, højresidig håndledsarthrose (slidgigt).

Lægelige vurderinger:

Det var konkluderet i den ortopædkirurgiske erklæring, at sikrede havde været beskæftiget med hårdt slagteriarbejde, hvor han især havde belastet højre håndled med kraftbetonet arbejde under supination (udadrotation) og dorsalfleksion (opadbøjning). Det syntes sandsynligt med en årsagssammenhæng til hans monotone belastende arbejde igennem mange år.

Af konklusionen i den arbejdsmedicinske erklæring fremgik det, at der var tale om svær slidgigt i højre håndled, som ikke kunne forklares af forudgående traume eller fraktur, og at der under mange års tungt, manuelt arbejde som slagteriarbejder havde været en særlig belastning af højre hånd ved visse arbejdsoperationer. Disse havde været præget af kraftbetonet, dynamisk brug af højre overekstremitet under håndtering af byrder på 30-35 kg. Ved disse operationer havde venstre hånd ikke været anvendt til hjælp. Det blev konkluderet, at det var nærliggende at antage, at den højresidige håndledsarthrose helt eller delvist skyldtes de særlige belastninger i arbejdet, da ensidig håndledsarthrose er usædvanlig som isoleret fund, selvom artrose i de store led i almindelighed stiger kraftigt med alderen, særligt efter 50-års alderen. Der var ved klinisk undersøgelse konstateret udtalt nedsat bevægelighed i nakken, foreneligt med slidgigt i nakkehvirvelsøjlen.

Arbejdsskadestyrelsens afgørelse efter indstilling fra Erhvervssygdomsudvalget:

Arbejdsskadestyrelsen afviste at anerkende lidelsen som en erhvervssygdom.

Styrelsen lagde herved vægt på, at lidelsen, slidgigt i håndleddet, ikke er optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme.

Arbejdsskadestyrelsen lagde endvidere vægt på indstillingen fra Erhvervssygdomsudvalget, som havde indstillet sagen til afvisning.

Ved sin vurdering lagde Erhvervssygdomsudvalget til grund, at sikrede siden 1966 havde været ansat som slagteriarbejder. De første 15 år var han beskæftiget med at bære halve grise fra metalslidske til flisebelagt kumme. Herefter var han i 8 år beskæftiget med udskæring af nøgleben med håndsav/motorsav. Endelig hængte han i 8 år forender og skinker på juletræer. I hele perioden var han desuden 2 timer hver morgen beskæftiget med at skære bagben af de halve grise. Endvidere lagde udvalget til grund, at sikrede havde slidgigt i højre håndled.

Erhvervssygdomsudvalget lagde vægt på, at slidgigt i håndleddet er en meget sjælden lidelse, og at der ikke er lægevidenskabelig dokumentation for sammenhæng mellem håndledsbelastende arbejde og slidgigt i håndleddet. Udvalget fandt herefter, at det ikke var overvejende sandsynligt, at lidelsen var forårsaget af det beskrevne arbejde, jf. lovens § 10, stk. 1, nr. 2.

Ankestyrelsens sagsbehandling:

Sikredes forbund havde anført, at lidelsen burde anerkendes, idet der ikke var konkurrerende eksponering eller lidelser, der kunne forklare håndskaden.

Ankestyrelsen indhentede under sagens behandling oplysninger fra sikredes pensionssag. Heraf fremgik bl.a., at han havde fået tilkendt mellemste førtidspension med virkning fra den 1. august 1998. Det fremgik af pensionssagens akter, at de stillede diagnoser var slidgigt i højre håndled samt en mulig angstneurose.

Ankestyrelsen indhentede desuden oplysninger fra sikredes læge i form af journaloplysninger for perioden 1994-2000. Heraf fremgik bl.a., at han i 1997 søgte læge på grund af håndledssmerter, som da havde varet i ca. 1 år. Det fremgik desuden, at der ved MR-scanning var konstateret artroseforandringer i højre håndled i form af reduceret bruskhøjde i radiokarpalleddet (led mellem underarmens spoleben og håndleddet). Endelig fremgik det, at der ved objektiv undersøgelse var konstateret ganske få graders bevægeindskrænkning i håndleddet samt ømhed ved berøring af håndleddet. Sikrede havde oplyst, at han havde konstante smerter i håndleddet, ofte med udstråling til underarmen.

Sagen blev forelagt for Retslægerådet, som afgav følgende besvarelse (gengivet i uddrag):

Hvilke almindeligt kendte årsager er der til udvikling af slidgigt i håndleddet mellem bådben og spoleben?

De almindeligt kendte årsager til slidgigt mellem båd- og spoleben omfatter følger efter brud på bådbenet, spolebenet eller kombinationer af brud i spolen og håndrodknogler. Endvidere ses denne type slidgigt ved læsioner af håndrodens ledband med eller uden samtidigt brud. Tilstanden kan opstå uden påviselig afhængighed af anden årsag, herunder ved sammenfald af bådbenet som følge af avaskulær nekrose (Preisers sygdom). Der er epidemiologisk evidens for sammenhæng mellem andre tilstande i håndleddet og repetitivt kraftbetonet arbejde, men en sådan sammenhæng er ikke påvist for udvikling af slidgigt.

Kan skadelidtes slidgigt i højre håndled mellem bådben og spoleben være opstået af ukendt årsag?

Ja.

Kan det udelukkes, at skadelidte - uden at have bemærket det - har haft et brud i det bådformede ben i højre håndled, som er årsagen til udviklingen af slidgigt?

På baggrund af røntgenbilleder og MR-scanning er det sandsynligt, at skadelidte - uden at have bemærket det - har haft et brud i den bådformede knogle uden at have erkendt dette, og at dette brud er årsagen til udviklingen af slidgigt. Ved gennemgang af røntgenoptagelserne er der på flere optagelser forøget afstand mellem bådbenet og månebenet (scaphoideum og lunatum), som udtryk for en hel eller delvis læsion mellem de to knogler. Dette understøttes af en øget vinkel mellem de to knogler på sideoptagelser (hvilket dog må tages med forbehold for optagelsesteknik og håndstilling). En sådan læsion vil ændre håndleddets biomekaniske funktion og kunne medføre slidgigt mellem båd- og spoleben.

Vurderer Retslægerådet, at skadelidtes slidgigt i højre håndled mellem bådben og spoleben med stor sandsynlighed må antages at være forårsaget af det udførte slagteriarbejde?

Skadelidtes slidgigt i højre håndled mellem båd- og spoleben vurderes ikke med overvejende sandsynlighed at være forårsaget af det udførte arbejde.

Giver sagen i øvrigt Retslægerådet anledning til bemærkninger?

Skadelidte har igennem 31 år som slagteriarbejder haft flere arbejdsoperationer, der har indebåret en særlig belastning af højre hånd. Det kan sekundært have accelereret udvikling af den påviste slidgigt.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at den anmeldte lidelse ikke kunne anerkendes som erhvervssygdom efter lovens § 9, nr. 4, jf. § 10, stk. 1, nr. 1, sammenholdt med Arbejdsskadestyrelsens bekendtgørelse om fortegnelse over erhvervssygdomme, og § 10, stk. 1, nr. 2, 1. og 2. led.

Begrundelsen for afgørelsen var, at den konstaterede lidelse (slidgigt i håndleddet) ikke er optaget i Arbejdsskadestyrelsens bekendtgørelse om fortegnelse over erhvervssygdomme.

Begrundelsen for afgørelsen var desuden, at der efter Ankestyrelsens vurdering ikke er generel, lægevidenskabelig dokumentation for sammenhæng mellem lidelsen slidgigt i håndleddet og de arbejdsmæssige påvirkninger, som sikrede havde været udsat for. Lidelsen kunne derfor ikke anerkendes efter § 10, stk. 1, nr. 2, 1. led.

Ankestyrelsen lagde ved denne vurdering vægt på Retslægerådets udtalelse, hvorefter der ikke er epidemiologisk evidens (bevis ved lægevidenskabelige undersøgelser) for sammenhæng mellem repetitivt, kraftbetonet arbejde og udvikling af slidgigt i håndleddet.

Begrundelsen for afgørelsen var endelig, at sikredes arbejde i perioden 1966-96 som slagteriarbejder, hvorved han bl.a. havde oversavet knogler og hængt grisedele op, efter Ankestyrelsens vurdering ikke havde indebåret en sådan særlig påvirkning og belastning af højre håndled, at det kunne antages at medføre en særlig risiko for udvikling af slidgigt.

Ankestyrelsen lagde herved vægt på Retslægerådets udtalelse, hvorefter det på baggrund af røntgenbilleder og MR-scanning er sandsynligt, at sikrede havde haft et brud i bådbenet uden at have bemærket dette, og at dette brud var årsagen til udviklingen af slidgigt i højre håndled. Efter Rådets opfattelse var det derudover en mulighed, at slidgigten kunne være opstået af ukendt årsag.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at sikredes slidgigt i højre håndled mellem båd- og spoleben efter Retslægerådets opfattelse ikke med overvejende sandsynlighed vurderedes at være forårsaget af det udførte arbejde.

Retslægerådet bemærkede derudover, at den arbejdsmæssige belastning sekundært kunne have fremskyndet udviklingen af slidgigt, men kunne samtidig ikke med en rimelig grad af sikkerhed svare på, om sikrede under sit arbejde havde været udsat for belastende påvirkninger, som havde medført en særlig risiko for udvikling af slidgigt. Hertil bemærkede Ankestyrelsen, at det forhold, at den arbejdsmæssige belastning eventuelt kunne have fremskyndet udviklingen af slidgigt af anden årsag, ikke var tilstrækkeligt til at godtgøre, at lidelsen måtte anses for udelukkende eller i overvejende grad at være forårsaget af arbejdets særlige art, jf. § 10, stk. 1, nr. 2, 2. led.

Ankestyrelsen fandt det derfor ikke godtgjort, at lidelsen udelukkende eller i overvejende grad var forårsaget af arbejdets særlige art, og lidelsen kunne således heller ikke anerkendes efter § 10, stk. 1, nr. 2, 2. led.

Ankestyrelsen var ved afgørelsen opmærksom på, at det i de foreliggende speciallægeerklæringer var vurderet, at lidelsen var arbejdsbetinget. Ankestyrelsen var af de nævnte grunde ikke enig heri. Det var bemærket, at Ankestyrelsen ikke er bundet af vurderinger fra speciallæger, og at Ankestyrelsen efter loven foretager en selvstændig bedømmelse i hver enkelt sag.

Sikredes forbund havde i klagen anført, at lidelsen burde anerkendes, da der ikke var konkurrerende udsættelse eller lidelser, der kunne forklare håndskaden. Ankestyrelsen henviste herom til Retslægerådets udtalelse som gengivet ovenfor.

Ankestyrelsen tiltrådte således Arbejdsskadestyrelsens afgørelse.